

4. Tilgjengelighet

4.4. Tilgjengelighet for døve og hørselshemmede elever

I denne delen finner du anbefalinger om hvordan du kan gjøre OER-en din tilgjengelig for døve og hørselshemmede elever. Lydinnhold kan gjøres tilgjengelig for dem ved hjelp av **undertekster eller tegnspråk**.

4.4.1. Undertekster

Teksting er en prosess der man **viser skriftlige undertekster på en skjerm for å formidle dialog, lydeffekter og annen relevant lydinformasjon i en video**.

[HER](#) kan du se et eksempel.

Anbefalingene nedenfor vil hjelpe deg med å utarbeide undertekster som er så skreddersydd som mulig til elevenes behov. Prøv å implementere så mange av dem som mulig i arbeidet ditt.

PROGRAMVARE	ANBEFALING	EKSEMPEL
Nivå 1	Bruk et automatisk verktøy for teksting.	YouTube Studio: https://studio.youtube.com
Nivå 2	Bruk gratis programvare til å lage undertekster. Med disse verktøyene kan du justere tidskodene manuelt og legge til viktige detaljer, for eksempel bruke lydeffekter eller identifisere taleren for å gjøre innholdet mer tilgjengelig.	Aegisub: https://aegisub.org/ Subtitle Edit: https://www.nikse.dk/subtitleedit

Anbefalinger

PROGRAMVARE	ANBEFALING	EKSEMPEL
<p>Nivå 3</p>	<p>Bruk et betalingsprogram for å lage profesjonelle undertekster. Slik verktøy har avanserte funksjoner, som presis tidskodning, identifisering av taleren og mulighet for å tilpasse undertekstens utseende for å sikre høy kvalitet og god tilgjengelighet.</p>	<p>EZTitles: https://www.eztitles.com/ OONA: https://www.oona.net/oona-tools/</p>
TEKNISKE DETALJER	ANBEFALING	EKSEMPEL
<p>FARGER</p>	<p>Hvis du bruker farger på undertekster, må du passe på at de står i god kontrast til videoens bakgrunn, for å unngå at seerne får trette øyne.</p> <p>Dette kan du sjekke for eksempel ved å bruke Colour Contrast Analyser (https://www.tpgi.com/color-contrast-checker/)</p>	<p>Eksempel: Bruk gult på svart bakgrunn.</p> <p>Gul på svart bakgrunn</p> <p>Hvis fargen på tegnet matcher bakgrunnen, kan underteksten rammes inn i en farget boks for å få nok kontrast.</p> <p>Hvit på svart bakgrunn</p>
<p>SKRIFTTYPE</p>	<p>Skrifttypen må oppfylle kriteriene for maksimal lesbarhet.</p>	<p>Eksempel: Arial og Calibri er skrifttyper som er lette å lese.</p> <p>Calibri som en leselig skrifttype</p> <p>Arial som en leselig skrifttype</p>
<p>START- OG STOPPTIDSPUNKT FOR UNDERTEKST</p>	<p>Starttidspunktet for en undertekst og sluttidspunktet for en undertekst må sammenfalle med leppebevegelsene til karakterene eller personene som snakker. Tidspunktene bør også sammenfalle med lydinformasjonen.</p>	

Anbefalinger

TEKNISKE DETALJER	ANBEFALING	EKSEMPEL
VARIGHET	Varigheten av en undertekst, det vil si den tiden den blir stående på skjermen, må gjøre det mulig å lese den uten problemer. Den maksimale anbefalte lesehastigheten er 12 tegn per sekund.	
LENGDE	Undertekster må strekke seg over maksimalt to linjer, og helt unntaksvis tre.	Undertekster må strekke seg over to linjer, og helt unntaksvis tre.
INNDELING I LINJER	<p>Når du deler opp underteksten på flere linjer, bør du</p> <ul style="list-style-type: none"> – reflektere talepauser og stillhet – reflektere grammatiske pauser eller tegnsettingstegn – skrive konjunksjonene og tekstbinderne på nederste linje <p>Disse undertekstene skal ikke deles opp i to linjer:</p> <p>stavelser i samme ord og substantiv-, verb- og preposisjonsfraser</p>	
ANTALL TEGN	<p>Maksimalt antall tegn per linje bør være mellom 37 og 42 tegn for et allment voksent publikum.</p> <p>Husk at barn og unge har lavere lesehastighet enn voksne, så det anbefales å redusere antall tegn. Det viktigste er at eleven kan lese undertekstene som vises på skjermen.</p>	
POSISJON	Undertekstene skal vises nederst på skjermen. Hvis underteksten overskygger relevant informasjon som vises nederst på skjermen, kan du flytte tekstblokken.	

Anbefalinger

TEKST	ANBEFALING	EKSEMPEL
<p>RETTSKRIVNING OG GRAMMATIKK</p>	<p>Undertekstene skal være uten stavefeil og grammatikkfeil. Feil i talen bør korrigeres, bortsett fra når de er relevante for budskapet. I så fall skal de settes i anførselstegn.</p>	<p>Opprinnelig muntlig tekst (med dialekt/aksent): <i>Æ ha'kke peiling på hvor han ble av.</i></p> <p>Korrigert undertekst (hvis uttalen ikke er relevant for forståelsen): <i>Jeg aner ikke hvor han dro.</i></p> <p>Undertekst med muntlig språk: <i>Jeg «ha'kke peiling» på hvor han ble av.</i></p>
<p>TALL OG SYMBOLER</p>	<p>Naturlige tall fra null til og med ti skal skrives med bokstaver, unntatt når de står sammen med forkortelser, tegn eller symboler.</p>	<p>ti sauer 10 kr</p>
<p>ORDVALG</p>	<p>Undertekstene bør være så ordrette som mulig.</p>	
<p>OPPSUMMERING</p>	<p>Hvis du må redusere eller fjerne informasjon fra dialogen, kan du prøve å fjerne mindre relevant eller uviktig informasjon. Du kan også komprimere innholdet mer effektivt.</p>	

<p>INNHold: KARAKTERER; DIALOG, MUSIKK OG LYD</p>	ANBEFALING	EKSEMPEL
<p>IDENTIFISERE KARAKTERER</p>	<p>De ulike personene som er involvert i den audiovisuelle teksten, bør identifiseres. Bruk ulike farger for de ulike karakterene, eller skriv navnet deres i parentes og med store bokstaver.</p>	<p>-Hallo! - Hei!</p> <p>- [MARIA] Hallo! - [GEORGE] Hei!</p>

